

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 127.

V Ljubljani, v petek 5. junija 1896.

Letnik XXIV.

Obsodba liberalizma.

(Dalje.)

Liberalna država.

Sveti Oče ne obsoja liberalizma samo v splošnih izrazih, ampak kaže, kako poguben je v vseh oblikah celemu dražabnemu življenju. Z jasnimi in odločnimi besedami zahteva tudi od vladarjev, da se mu ustavijo in ga poženo iz držav, v katerih se je ugnezdil. Neštevilnokrat govori o liberalni državi in jo slika, kakoršna je, brez visokodonečih fraz, za katerimi skrivajo liberalni politiki svoje pogubno delovanje.

„Pogubni in obžalovanja vredni napori novotarcev 16. veka so najprej zmedli krščansko vero; popolnoma naravno je bilo, da so se potem polastili modroslovja in po modroslovju so prišli v vse vrste javnih družb. Od tod izvira ono nebrzdano slobodnjaštvo, katero se je pojavilo v prošlem veku s strašnimi prekucijami in zavladelo v javnosti hkrati z načeli „novega prava“, katero je bilo prej neznano in v mnogih določbah nasprotuje krščanskemu in naravnemu pravu.“

„Prvo mej temi načeli je, da so vsi ljudje, kakor po bistvu in naravi, tako v delovanju mej seboj jednaki; da je vsakdo tako neodvisen, da ni nikakor potržen oblasti drugega; misliti sme o vsem, karkoli hoče, delati, kar hoče; nihče nima pravice zapovedovati drugim. V družbi, ki je urejena po teh načelih, politična oblast ni nič drugega, nego volja naroda, kateri, kakor je baje čisto sam svoj, tudi sam sebi zapoveduje. Iz sebe si izvoli može, katerim se izroči, da ga vladajo; a ne da jim pravice do vlade, ampak jim naloži samo službe, katero naj izvršujejo v imenu naroda. O božjih postavah se molči, kakor da bi nobenega Boga ne bi bilo, ali kakor da se ne bi nič menil za človeški rod; tako se vedejo, kakor da bi niti posamezni ljudje, niti družabni organizmi ne bili odvisni od Boga, ali kakor da bi si bilo sploh mogoče misliti

kako oblast, katere izvor, moč in veljava ne bi bila vsa od Boga.

„Jasno je, da taka država ni nič drugega, nego množica naroda, katera je sama sebi učiteljica in vladarica. Ker uče, da ima narod izvor vseh pravic in vse oblasti v samem sebi, uče dosledno tudi to, da država ni vezana z nikakoršno dolžnostjo na Boga; državi ni treba javno pripoznavati nobene vere; pravijo, da država ni dolžna preiskovati, katera mej raznimi verami da je prava; da ne sme država staviti jedno vero nad druge in jedno podpirati, ampak vsem veram naj daje iste pravice toliko časa, dokler ne škodujejo državni ustavi. Soglasno s tem je, da država prepušča vsa verska vprašanja samovolji posameznikov; država pravi, da sme vsak živeti po oni veri, katero si izbere sam; in če se mu nobena ne zdi, da bi bila zanj, naj živi brez vere. Iz takega ravnanja sledi ona takozvana sloboda vesti, ki ne pozna nobenega zakona; slede najsamovoljniji nazor o verstvu in brezverstvu, neizmerna nebrzdanost mišljenja, pisanja in učenja.“

„To je podlaga države, katera se v našem času posebno povdarja; jasno je, kam država potiska cerkev in v koliko krivico. — Ker se namreč država popolnoma ravna po teh naukih, dovolijo katoliški veri samo jednake pravice, kakor drugim, ali pa še manjše; cerkveni zakoni se zaničujejo; cerkvi, kateri je Jezus Kristus zapovedal in naročil učiti vse narode, zapoveduje država, da se nima vtikati v javne državne zadeve.“ — V onih stvareh,

¹⁾ „Consentaneum erit, iudicio singulorum permittere omnem de religione quaestionem; licere cuique aut sequi quam ipse malit, aut omnino nullam, si nullam probet. — Hinc profecto illa nascuntur: exlex unius cuiusque conscientiae iudicium: liberrimae de Deo colendo, de non colendo sententiae; infinita tum cogitandi, tum cogitata publicandi licentia.“ Immortale Dei. 1. nov. 1885. Ep. Enc. 81.

²⁾ „Ecclesia, quae jussu mandatoque Jesu Christi docere omnes gentes debet, publicam populi institutionem jubetur nihil attingere.“ Tam 81.

katere spadajo pod obojno oblast (mixti juris), po svoji volji odločujejo državniki in oholo prezirajo najsvetejše cerkvene postave.³⁾ Zato sodijo sami o zakonski zvezi katoličanov, o jedinstvi, stalnosti zakona; cerkvena posestva jemljejo, ker baje cerkev ne zna ohraniti svojih posestij. Z jedno besedo: cerkev po njihovih nazorih nima več značaja in pravic popolne družbe in je ravno taka, kakor druge družbe, katere ima v sebi država; če ima cerkev še kaj pravic, še kaj slobode za svoje delovanje, pravijo, da jih ima po milosti in dobroti vladarjev. — Če se pa drži cerkev v državi svojega prava, in ji to celo državni zakoni dovoljujejo, ker je sklenjen konkordat med obema, od začetka kriče, da se mora cerkev ločiti od države; kriče pa zato, da bi smeli brez kazni kršiti zvestobo konkordatne zveze, in o vsem soditi po lastni volji brez zadržkov. — Cerkev tega ne more potrpežljivo prenašati — saj ne sme zanemariti svojih najsvetejših in največjih dolžnostij — in zahteva odločno, da se pogodba zvesto, popolnoma, spoštljivo izpolnjuje.⁴⁾ Zato nastajajo pogostoma prepiri med cerkvijo in državo, kateri se navadno s tem končujejo, da je premagana ona oblast, katera ima manj posvetne moči.

„Tako je torej običajno dandanes, da v naših sedanjih političnih razmerah ali cerkev iz javnega življenja popolnoma preženó, ali jo pa zvežejo in priklenejo na povelja politične oblasti.“⁵⁾ Kar se dandanes godi v politiki, se večji del stori za ta namen. Da sklepajo cerkvi sovražne zakone, da upravljajo državo po brezverskih načelih, da vzgajajo mladino v brezverskih šolah, da zatirajo in plenijo cerkvene

³⁾ „Gubernatores rei civilis... sanctissimas Ecclesiae leges superbe contemnunt.“ Tam 81.

⁴⁾ „Id vero cum patienter ferre Ecclesia non possit, neque enim potest officia deserere sanctissima et maxima, omninoque postulet, ut obligata sibi fides integre religioseque solvatur saepe sacram inter ac civilem potestatem dimicationem nascuntur.“ Tam 82.

⁵⁾ „Ecclesiam... aut prorsus de medio pellere, aut vincitiam adstrictamque imperio tenere.“ Tam 82.

LISTEK.

Dve družini.

Povest. — Spisal Traven.

(Dalje.)

VI.

Dnevi so se pomikali naprej počasi in jednako merno. Ničesar se ni zgodilo posebnega, da bi motilo to enakomernost: vsak dan isto delo, iste skrbi, in tudi žalost in tesnoba v srcu vedno ista. Koliko nočij je prebdela Vejánova Marijca; kolikrat se je dogodilo, da je imela zjutraj oči rudeče od joka.

Naposled so prešli štirje meseci, katere je imel prestati Veján v zaporu; prišla pa je tudi zima.

Smrečje zakriva dolgočasna, gosta megla, ki se le časih popoldne za nekaj ur dvigne. Pred štirinajstimi dnevi je zapadel sneg, ki je postal trd in krhek vsled rezkega mraza. Po vasi je tako tiho, kakor v mrtvašnici; le zdaj pa zdaj zapiha ledeni sever in se poigra nekoliko s šipami v oknih. Mrtva, mrzla, dolgočasna je ta zima v Smrečji.

Neke sobote zvečer — bilo je nekako teden dni pred Božičem — sedela je Marijca pri peči in

šivala. Dan je bil sila kratek, posebno še v zakotnem, meglenem Smrečji, in tako je prižgala luč že ob polu petih. Hotela je zgotoviti delo za Majarico še nocoj, da dobi plačilo; kajti, kakor je preračunila, moral bi priti Jože danes domu in tako bi bilo dobro, da mu skuha kaj boljšega.

Zvončki zapojó na cesti; Palček, smreški pot, se je pripeljal na saneh iz mesta. Naloženih ima vse polno zabojev, na katerih sedi nekaj kolikor mogoče gorko zavutih in zadelanih žensk, ki pa vkljub mrazu in vetru niso molčale vso pot. Zada na saneh sedi Veján, sključen in ogrnjen v raztrgano plahto. Ves čas ni zinil besedice. Ko je stopil v Ljubljani na voz, ga je ogovoril Palček oblastno:

„No, Veján, pa si prestal zapor, a? Čvrst si bil takrat! Da mu greš oko zbit!... Pa postaral si se, kakor se vidi, in shujšal si... Seveda, zapor je zapor!... Na, vzemi to-le plahto in se ogrni vanjo, da ne zmrzneš po poti. Presneto je mraz, in sever vleče...“

Veján je nekaj odgovoril, česar na pol gluhi Palček ni razumel, dasitudi je z glavo odkimal, — potem pa je sedel na voz in čakal, da pridejo vsi „pasažirji“. Vsaka ženska posebej ga je pomilovalno pogledala in mu dala kakšen dober nauk ali pa mu

posvetila žalosten vzdih; potem pa so zvončki zacingljali in sani so letele po snegu tako hitro, kakor se je ravno ljubilo hudomušnim Palčkovim konjem.

Sredi poti, pri „Brusu“, so se ustavili, pokrepčali se z nekaterimi požirki slivovke — Palčkovi „požirki“ so bili čudovito veliki — in si nekoliko ogreli premle roke pri peči. Veján pa ni šel v sobo. Čepel je sključen na svojem prostoru in niti odgovoril ni na vse prijazne in zbadljive pozive, naj se potruzi s sanij.

Tako so se pripeljali v Smrečje.

Tu in tam so se ustavili, da je stopila s sanij kakšna ženska ali da je Palček oddal kakšen zabojev ali zavitek; tu pa tam je kdo pogledal na voz in potem še bolj široko odprl oči, se nasmehnil in namignil temu ali onemu, kdor je ravno v bližini stal, češ: „Ali ga vidiš, Vejana? Kakšen je bil nekdan in kakšen je danes! Kakor berač se pelje domu.“

Marijca je zaslišala zvončke in prihitela na prag. Sani so obstale pred hišo. Veján vrže plahto raz sebe in s počasnimi koraki stopa čez trdi, škripajoči sneg do vrat. Zena ga prime za roko in ga pelje v sobo.

5-10

razpravo o zakonu gledé lokalnih železnic. — Budgetni odsek je soglasno vsprejel predlog poslanca Kathreina, v katerem se pododsek pozivlje, da poroča odseku o predlogi gledé vravnave uradniških plač vsaj tri dni pred otvoritvijo jesenskega zasedanja.

Dunaj, 5. junija. Kraljica Natalija je dospela sem včeraj zvečer ob 8. uri in je po kratkem odmoru odpotovala v Belgrad.

Budimpešta, 5. junija. Danes dopoludne so slovesno prepeljali kraljeve insignije iz dvorne palače v cerkev kronanja, koder bodo tri dni izpostavljene na ogled.

Pariz, 5. junija. Ministerski svet je konečno sestavil načrt zakona o dohodninskem davku, katerega predloži v današnji seji zbornici.

Rim, 5. junija. „Agencia Stefani“ poroča iz Akmare: 2. t. m. pokopali so pri Adui nadaljnih 393 Evropejcev in 207 zamorcev. Kakor se poroča, je kralj Menelik ukazal vsem vodjem, naj mu pošljejo vse italijanske vjetnike in naj lepo ravnajo z njimi, da pridejo zdravi v njegove roke.

Atene, 5. junija. Oddelek turških vojakov, ki je štel 85 mož, se je vrnil v Vamos ter hotel odvesti ostalo strelivo in orožje. Pri delu so jih pa vstaši napadli in razun dveh vse pobili.

Atene, 5. junija. Turški vojaki so v bližini Kaneje zažgali več vasij.

Preizkusili in priporočili

so sloviti vseučilišni profesorji in zdravniki tinkturo za želodec lekarnarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta), katera je ugodno učinkujoča, želodec krepčujoča, slast in prebavljenje pospešujoča in telo odpirajoča sredstvo. — Stekleničica velja 10 kr. 121 (50-16) 1

Umrli so:

2. junija. Ignacij Šarc, posestnik, 39 let, Kolezijske ulice št. 6, jetika.

V hiralnici:

2. junija. Helena Bresky, gostija, 85 let, peritonitis.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
3	9. zvečer	734.8	15.6	sr. zah.	jasno	
4	7. zjutraj	735.1	12.0	sl. svzh.	megla	0.0
	2. popol.	734.2	18.9	sr. jug	oblačno	
4	9. zvečer	734.5	16.0	sl. jzah.	jasno	
5	7. zjutraj	734.7	11.8	sl. sever	soparno	0.1
	2. popol.	732.8	20.9	sl. szah.	dež	

Srednja temperatura srede 15.5°, za 0.8° pod normalom.
Srednja temperatura četrta 15.6°, za 0.8° pod normalom.

Zahvala. 417 1-1

Vsem onim, kateri so našo nepozabno soprogo, ozir. mater, sestro in teto, gospo

Franciško Petrič roj. Geiger

v njeni dolgi in mučni bolezni obiskavali in k večjemu počitku spremili, posebno ž. gg. oo. Heidrihu in Nastranu ter družinama Dermastija in Cirenstein, kateri so, čeravno z obilnim domačim delom obloženi, dan na dan bolnico obiskavali ter z mnogimi rečmi postregli, izrekamo najpriskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, dné 5. junija 1896.

Žalujochi ostali.

Zahvala. 418 1-1

Stejemo si v dolžnost, izreči najtoplejšo zahvalo vsem, kateri so nas tolažili ob smrti nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda

Ignacija Šarca

posestnika

istotako darovalcem krasnih vencev, spremljevalcem pokojnika k zadnjemu počitku, osobito še prečast. gospodu župniku trnovskemu najpriskrenejša zahvala.

V Ljubljani, dné 5. junija 1896.

Ana Šarec, sinovi in hčere.

VABILO

k

izvanrednemu občnemu zboru

I. ljubljanskega del. konsum. društva,

kateri bode

dné 18. junija 1896 ob 7½ uri zvečer v zadržnih prostorih, Kongresni trg 2.

Vspored:

1. Pozdrav načelnika.
2. Poročila računov za leto 1895.
3. Poročilo nadziralnega odseka.
4. Odobritev računov.
5. Razdelitev čistega dobička.

K obilni udeležbi vabi

419 1-1

odbor.

„SIČARA“.

Za jedno lečenje (Trinkkur) zadostuje 1 zaboj z 36 litri, cena 33 kron franco štacijsa Slavonski Šamac. Naslov: Sičara-uprava, pošta Modrič (Bosna).

(397 33-4)

„Pomladanski odmevi“

in

„Gorske cvetlice“

pesmi za sopran, alt, tenor in bas,

zložil

Janez Laharnar.

Dobé se pri skladatelju na St. Viški gori (p. Slap ob Idriji), prve po 70 kr., druge po 50 kr. komad. 411 3-2

Katoliška Bukvarna v Ljubljani priporoča:

Slovensko-nemški slovar.

Izdan na troške rajnega knezoškofa Ant. Al. Wolfa.

Uredil

M. Pleteršnik.

Dva zvezka (118 pól vél. osm.), nevezana 11 gld. 50 kr., vezana v polfranc. izvernih platnicah 14 gld. 50 kr.

Dunajska borza.

Dné 5. junija.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 35 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 . 35 .
Avstrijska zlata renta 4%	122 . 75 .
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 . 30 .
Ogerska zlata renta 4%	122 . 60 .
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	98 . 80 .
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	974 . . . . .
Kreditne delnice, 160 gld.	351 . 75 .
London vista	119 . 95 .
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 . 72½ .
20 mark	11 . 74 .
20 frankov (napoleonador)	9 . 52 .
Italijanski bankovci	44 . 50 .
C. kr. cekini	5 . 65 .

Dné 3. junija.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	143 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	155 . 25 .
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	191 . . . . .
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 . 75 .
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 . 75 .
Dunavske vravnave srečke 5%	126 . 25 .
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107 . . . . .
Posojilo goriškega mesta	112 . . . . .
4% kranjsko deželno posojilo	98 . 50 .
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 . 25 .
Prijoritete obveznice državne železnice	221 . 50 .
južne železnice 3%	166 . 75 .
južne železnice 5%	129 . 75 .
dolenjskih železnic 4%	99 . 50 .

Kreditne srečke, 100 gld.	197 gld. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	139 . . . . .
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17 . 70 .
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 . . . . .
Sa'novs srečke, 40 gld.	69 . . . . .
St. Genois srečke, 40 gld.	70 . . . . .
Waldsteinove srečke, 20 gld.	61 . . . . .
Ljubljanske srečke	22 . 75 .
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	154 . . . . .
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3387 . 50 .
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	417 . . . . .
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	92 . 25 .
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	61 . . . . .
Montanska družba avstr. pian.	77 . 30 .
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	164 . . . . .
Papirnih rubljev 100	127 . 25 .

Nakup in prodaja

vskovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnih.